

Wyniki badania sanitarno-weterynaryjnego owiec rzeźnych w Polsce

Henryk Lis, Krzysztof Górski

z Katedry Rozrodu i Higieny Zwierząt Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach

Pogłowie owiec w Polsce utrzymuje się w ostatnich 15 latach na niemal niezmiennym poziomie, obejmującym 265,5 tys. tych zwierząt. Niska jest przez to produkcja mięsa baraniego. Warto przypomnieć, że mieliśmy znaczące osiągnięcia w chowie tego gatunku, gdyż na początku lat 80. ubiegłego wieku było ponad 4 mln owiec (1).

Produkcję owczarską kształtował niski poziom kosztów, co wynikało z faktu wykorzystywania przez owce tanich pasz z zagospodarowania użytków zielonych niedostępnych dla innych gatunków zwierząt. Warunki przyrodniczo-ekonomiczne mogą pełnić rolę uzupełniającą produkcję zwierzęcą w małych gospodarstwach. Obecnie rozważana jest koncepcja zastąpienia chowu trzody chlewnej w rejonach, w których występował afrykański pomór świń chowem i hodowlą owiec. Problem polega jednak na tym, że są to rejony, gdzie nie ma tradycji ani zaplecza dla chowu i hodowli owiec. Innym znaczącym czynnikiem produkcji owczarskiej w Polsce, a także w Europie, jest duże zróżnicowanie w zakresie ras owiec, warunków utrzymania, specjalizacji produkcji oraz żywienia zwierząt. Konieczne jest podzielenie obszaru kraju na kilka regionów (2).

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi przygotowuje program odbudowy i zrównoważonego rozwoju owczarstwa, ale jego wdrożenie to odległa przyszłość. Wiąże się to z utworzeniem całego łańcucha produkcyjnego, od rolników poczynając, a przez produkcję, ubój, przetwórstwo i wykorzystanie produktów dodatkowych (mięso, skóry, wełna, mleko), na klientach kończąc (2). Konieczne jest zorganizowanie rynku mięsa z jagniąt (2).

Obecnie najwięcej owiec utrzymywanych jest w województwach: małopolskim, mazowieckim, podkarpackim, pomorskim i świętokrzyskim.

Materiał i metody

Dane odnoszące się do oceny wyników badania sanitarno-weterynaryjnego pochodziły z urzędowej dokumentacji Inspekcji Weterynaryjnej ze wszystkich miejsc uboju zwierząt pod nadzorem weterynaryjnym (3).

Wyniki i omówienie

W 2016 r. poddano ubojowi pod nadzorem weterynaryjnym ponad 35 tys. owiec (3). Przypomnijmy, że siedem lat wcześniej tylko 23,5 tys. (1). Podczas badania przed i poubojowego stwierdzono objawy bądź zmiany chorobowe u 1997 owiec, co stanowiło 16,81% (tab. 1). Za niezdatne do spożycia uznano 35 owiec (0,10%). W badaniu lekarsko-weterynaryjnym rozpoznano m.in. wychudzenie, anomalie organoleptyczne, niedostateczne wykrwawienie, śmierć naturalną bądź ubój upozorowany, bąblowicę, motylicę wątrobową oraz inne pasożyty, ogniska ropne, zanieczyszczenia i przekrwienia. Wymienione zmiany bądź objawy chorobowe występowały albo u pojedynczych sztuk (0,008%), albo u znacznej liczby owiec (2,87%).

Najliczniejszą grupę stanowiły owce u których rozpoznano chorobę motylicą (13,85%), ogniska ropne, zanieczyszczenia bądź przekrwienia (13,15%) lub obecność bąblowców (7,49%) (tab. 2). Dziewięćdziesiąt pięć procent ubijanych

The evaluation of sanitary and veterinary inspection results of slaughter sheep in Poland

Lis H., Górski K., Department of Animal Reproduction and Hygiene, Siedlce University of Natural Sciences and Humanities

The aim of this study was to follow and evaluate sanitary and veterinary inspection results of slaughtered sheep in Poland. In 2016, about 35,000 sheep were slaughtered under veterinary inspection in Poland. The highest number of slaughtered animals (12,000), was in Podkarpackie voivodship. Post-slaughtered veterinary inspection revealed symptoms and/or lesions in 1997 animals, which constituted 16.81% of all examined sheep. 35 of the slaughtered animals (0.10%), were considered as unfit for consumption. The following reasons have been identified: emaciation, organoleptic anomalies, incomplete loss of blood, natural death, premedicated slaughter, echinococcosis, fasciolosis and other parasitoses, focal pus formation, contamination and congestion. These lesions and/or symptoms have been ranged from individual cases (0.008%) to a significant number (2.87%). The most numerous were cases with fasciolosis (13.85%), focal pus formation, contamination and congestion (13.15%) or with echinococcosis (7.49%). Sanitary and veterinary inspection results have been so stable that they have not changed since 2009. The highest number of slaughtered animals with lesions and/or symptoms, was found in Podlaskie voivodship (34.75%) and Slaskie voivodship (17.42%).

Keywords: slaughtered sheep, sanitary inspection, veterinary inspection, Poland.

Tabela 1. Wyniki badania sanitarno-weterynaryjnego owiec w latach 2009 i 2016

Lata	Liczba owiec poddanych ubojowi	Liczba owiec (%), u których stwierdzono objawy bądź zmiany chorobowe	Liczba owiec (%) uznanych za niezdatne do spożycia
2009	23 593	8578 (36,35)	39 (0,16)
2016	33 580	1997 (16,81)	35 (0,10)

Tabela 2. Rodzaj zmian chorobowych stwierdzanych w badaniu sanitarno-weterynaryjnym owiec w latach 2009 i 2016

Rodzaj zmian	Liczba owiec (%) w 2009 r.	Liczba owiec (%) w 2016 r.
Posocznica i ropnica	1 (0,004)	5 (0,01)
Wychudzenie	2 (0,008)	6 (0,01)
Anomalie organoleptyczne	5 (0,02)	3 (0,008)
Niezupelne wykrwawienie	2 (0,08)	0
Śmierć naturalna lub ubój upozorowany	2 (0,08)	19 (0,05)
Obecność bąblowców	1768 (7,49)	190 (0,56)
Choroba motylicza	3269 (13,85)	666 (1,98)
Ogniska ropne, zanieczyszczenia, przekrwienia	3103 (13,15)	964 (2,87)
Wywołane przez inne pasożyty	180 (0,76)	84 (0,25)
Inne zmiany	246 (1,04)	60 (0,17)
Razem	8578 (36,35)	1997 (5,94)

Tabela 3. Wyniki badania poubojowego owiec w 2016 r. w poszczególnych województwach

Województwo	Liczba owiec poddanych ubojowi	Liczba (%) owiec, u których stwierdzono objawy bądź zmiany chorobowe	Liczba owiec (%) uznanych za niezdatne do spożycia
Dolnośląskie	1442	0	0
Kujawsko-pomorskie	2	0	0
Lubelskie	69	0	0
Lubuskie	6	0	0
Łódzkie	550	0	0
Małopolskie	5599	194 (3,45)	6 (0,10)
Mazowieckie	5986	139 (2,32)	0
Opolskie	16	0	0
Podkarpackie	12 078	682 (5,64)	20 (0,10)
Podlaskie	1847	642 (34,75)	0
Pomorskie	2672	14 (0,52)	3 (0,11)
Śląskie	482	84 (17,42)	0
Świętokrzyskie	2642	224 (8,47)	5 (0,18)
Warmińsko-mazurskie	456	0	0
Wielkopolskie	1074	16 (2,42)	1 (0,000)
Zachodniopomorskie	108	2 (1,85)	0
Razem	33 580	1997 (5,94)	35 (0,008)

owiec pochodziło z siedmiu województw, a najwięcej z województwa podkarpackiego (ponad 12 tys.), mazowieckiego (prawie 6 tys.) i małopolskiego (ponad 5,5 tys.).

Mając powyższe na uwadze, należałoby podejmować bardziej efektywne działania na rzecz chowu i hodowli owiec oraz ich

przemieszczania na tereny mające rezerwy pastwiskowe i środowiskowe.

Piśmiennictwo

1. Lis H., Górski K.: Wyniki badania sanitarno-weterynaryjnego owiec rzeźnych w Polsce. *Życie Wet.* 2012, **87**, 419.
2. Rokicki T.: Perspektywy organizacji rynku mięsa jagnięcego w Polsce. *Gospodarka Mięсна* 2017, **69**, 32–33.

3. Główny Inspektorat Weterynarii, RRW6 – sprawozdania z wyników badania zwierząt rzeźnych i mięsa za rok 2016.

Prof. zw. dr hab. Henryk Lis, ul. Międzynarodowa 32 m. 21, 03-922 Warszawa